

Iemen, un viatge en el temps

Text i fotos: **F. Xavier Ambròs**

El poble emmurallat
de Thula.

Hi ha països del món que gairebé sempre ignorem, tant que fins i tot ens costa de situar-los en els mapes. Un d'aquests països és el Iemen, també anomenat l'Àrab muntanyosa o l'Àrab feliç dels romans, i està situat al sud-oest de la península aràbiga. El país que coneixem avui dia és fruit de la unió –no sense dificultats i enfrontaments– de la República Àrab del Iemen (Iemen del Nord) i la República Democràtica Popular del Iemen (Iemen del Sud). Encara són visibles les diferències entre una zona i l'altra. Val la pena visitar aquest país, ja que en aquest racó del món encara es manté un estil de vida propi d'altres èpoques.

San'ā, una capital a 2.300 m d'altitud

San'ā, que en àrab significa 'la ben fortificada', és la capital de l'estat i el punt principal d'arribada dels vols internacionals. Amb més de dos mil anys d'història, la ciutat antiga ha estat declarada Patrimoni de la Humanitat. S'hi conserva gran part de les muralles mil·lenàries que protegeixen centenars de cases de pedra, tova i totxana i que tenen una alçada d'entre quatre i sis pisos. Les façanes estan guarnides amb sanefes, alabastre i motlles de guix amb vidres de colors sobre les finestres. En passejar per aquests carrers queda manifest l'impressionant treball que té l'edificació històrica i popular d'aquesta ciutat. Dins de la part antiga, el mercat d'Al-Melh és la zona que marca el ritme vital de la ciutat. Hi ha tota mena de mercaderies, sobretot encens, mirra i les espècies més oloroses.

Els homes, com a tot el Iemen del Nord, porten al cinturó la *jambia*, una daga afilada. És una de les tradicions més respectades i simbolitza el viril esperit guerrer d'un poble que vol mantenir els costums ancestrals i que encara creu en l'estructura tribal i el poder dels xeïcs. La majoria de les dones van totalment

Cases de típica
construcció iemenita
a San'ā.

El mercat d'Al-Melh
és la zona que
marca el ritme vital
de la ciutat.
Hi ha tota mena
de mercaderies,
sobretot encens,
mirra i les espècies
més oloroses

Els homes, a més
de la *jambia*, porten
un Kalashnikov,
el vell fusell
metrallador soviètic.
Però tot i que pugui
semblar el contrari,
la gent es mostra
extraordinàriament
pacífica i cordial

Les muralles de San'ā
envolten la ciutat vella.



tapades de negre quan surten al carrer o a casa seva en presència d'homes foranis.

La ruta que vàrem fer parteix de San'ā en direcció cap al nord. No és fàcil viatjar lliurement per aquest sector. Els cotxes dels occidentals han de sortir en comboi escortats per jeeps de la policia. Les tribus iemenites segresten occidentals per fer-se ressò internacional i pressionar el seu propi govern per solucionar problemes tan quotidians com arreglar una carretera o aconseguir un subministrament d'aigua. A pocs quilòmetres de la capital es troba Wādi Dhahr, una vall força fèrtil amb el palau de la Roca, un vell palau d'estiu i de cacera dels sultans que té la particularitat d'estar espectacularment construït sobre una gran roca.

Després de dues hores de camí, arribem a Huth, ciutat de població beduïna. Veurem que els homes, a més de la *jambia*, porten un Kalashnikov, el vell fusell metrallador soviètic. Aquesta imatge es repetirà en la majoria de llocs del nord; però tot i que pugui semblar el contrari, la gent es mostra extraordinàriament pacífica i cordial.

Ja sols, sense el comboi, arribem a mitja tarda a Sa'adah. És una ciutat de tradició xiïta, propera a la frontera amb l'Aràbia Saudita, i on l'islam tradicio-

nalista marca el viure de la gent. Aquesta ciutat emmurallada amb les cases de tova és d'una bellesa sòbria. El sol, cada capvespre, daura el fang de les façanes dels edificis, mentre els homes masteguen *qat*, una planta al·lucinògena. A partir del migdia, és característic veure els homes com s'omplen les galtes de fulles de *qat* i les masteguen lentament. És una de les grans tradicions dels iemenites.

Els nens que trobem pels carrers de Sa'adah ens segueixen i ens demanen qualsevol cosa: caramels, llapis, etc., o posen perquè els fem fotografies, mentre les noies joves ens obren les portes de les seves cases per convidar les dones del nostre grup a prendre te amb pastes.

La inexpugnable Shihara

La nostra ruta es dirigeix cap a un dels llocs més sorprenents i espectaculars del Iemen: Shihara. Aquest poble, situat a més de 2.600 m, és un inaccessible niu d'àligues. En aquesta zona manen els caps tribals i el govern del país hi té molt poca influència. Per pujar a Shihara cal agafar un jeep conduït per un xofer de la zona, ja que no es permet l'arribada de vehicles foranis. Hem d'anar «escortats» per un guardià armat amb un Kalashnikov. La carretera és un camí sense

asfaltar amb pendents molt forts i al límit de l'impressionant estímball de la muntanya. Hem de salvar més de 1.000 m de desnivell. Després de dues hores de viatge, al mig d'un paisatge muntanyós magnífic, es troba Shihara, construïda en pedra a l'estil tradicional iemenita. Orgullosa de no haver estat mai conquerida, recorda que durant la guerra civil, al principi de la dècada dels 60, l'aviació egípcia la va bombardejar perquè no podia acostar-s'hi per terra. Aquí la gent no és acollidora amb els visitants i es mostra amb un caràcter esquerp i gelós de la seva independència, propi dels habitants de llocs tan aïllats.

L'endemà, després d'haver passat la nit en una casa particular —no hi ha cap altre tipus d'hostalatge—, fem a peu el camí de descens. Passem per nombroses cisternes d'aigua, mentre veiem les valls i les muntanyes que ens envolten. Petits pobles ocupen alguns dels cims de gran altitud per sobre de valls molt pregones. Configuren un paisatge corprenedor i únic. Per sortir del recinte de Shihara, s'ha de passar pel conegut pont de pedra del segle XVII, que té una caiguda de 300 m. Aquest pont és la unió real del poble amb la resta de la vall. Pel camí de descens veiem la vida que hi ha en aquestes muntanyes. El terreny està molt conreat i disposat en terrasses i marges, i Shihara, des de dalt, ho presideix tot. El camí s'estreny entre les parets de la muntanya i una petita muralla amb una porta les uneix per controlar el pas. És la fortificació que protegeix el camí. Finalment arribarem a un grup de cases on ens esperen uns jeeps, amb els quals acabarem de fer el fort descens. Quan acabem el trajecte ens assabentem que els frens del nostre jeep no funcionaven.

El comiat aquí és tens, ja que un cop a dins dels nostres cotxes i disposats a marxar, jeeps autòctons ens barren el pas diverses vegades i els ocupants discuteixen de manera acalorada amb els nostres xofers i el guia. Volen més diners dels que ja es van pagar prèviament, i fins que el guia no resol el tema —pagant, evidentment—, no podem marxar.

Sortim en direcció sud i arribem a un gran altiplà amb tot de pobles emmurallats. Cal remarcar-ne, per la seva bellesa, Thula. En aquest poble, totes les cases són de roca tallada i les façanes són plenes de sanefes, relleus i ornamentacions fetes de pedra. La gent és molt amable, somriu i saluda els visitants. Nens de 10 o 12 anys s'ofereixen com a guies i parlen diferents idiomes que han après a força de relacionar-se amb els turistes.

Seguim la nostra ruta fins a Kawkaban, magnífic poble de pedra vermella, emmurallat i situat a més de 3.000 m. Als seus peus, a uns 400 m de desnivell, es troba la població de Shibām. De fet, històricament eren el mateix poble. Quan Shibām era atacat, els habitants es refugiaven a Kawkaban, la part alta, on aguantaven el setge. Un estret camí, encaixat entre roques, comunica els dos nuclis. Per aquest camí és fàcil trobar algun nen tirant d'un burro amb màrfegues plenes de mercaderies, homes carregats amb paquets fent el camí a peu... Imatges que semblen tretes del passat. La cordialitat és tan manifesta que a mig camí ens trobem dos senyors grans que,



Vista des de Shihara,
d'una orografia abrupta
i plena d'estímballs.



El pont de Shihara
és del segle XVII.

A Shihara la gent
no és acollidora
amb els visitants
i es mostra amb
un caràcter esquerp
i gelós de la seva
independència,
propi dels habitants
de llocs tan aïllats

amb molta amabilitat, ens van indicant llocs on seure i descansar a l'ombra. Es desfan per donar-nos consells per al nostre benestar durant la caminada.

Amb els 4 x 4, viatgem en direcció est i ens trobem amb la història més llegendària: les restes del que



A Wādī Duan
els pobles creixen
pujant el pendent
de la muntanya.



van ser els territoris de la mítica reina de Sabà. Només unes quantes columnes és el que queda dels temples del Sol i de Bilqis. De l'antiga presa, meravella de l'antiguitat que va convertir la vall en un gran verger,

només en queden uns pocs fragments. Aquesta presa va ser una obra d'enginyeria única. Feia 680 m de llarg i 16 m d'alçada, i durant segles va permetre el reg de 96 km². Aquest territori tenia en aquell temps una població d'entre trenta mil i cinquanta mil habitants. Per aquí passaven les rutes de les caravanes que transportaven or, encens, mirra i espècies.

L'antic Iemen del sud

El desert de Ramlat Al Sabtain limita a l'est amb l'Àrabia Saudita —les fronteres, però, no són prou definides. És la mostra que la natura està per damunt de limitacions artificials i de la dificultat de precisar una frontera en ple desert. Ens caldrà travessar aquest territori per entrar a l'antic Iemen del Sud. Comencem la ruta a les quatre de la matinada. A pocs quilòmetres ens esperen uns beduïns que ens faran de guies amb el seu jeep Toyota. És una travessa llarga, amb un terra totalment pedregós i amb l'escalfor que dona la força d'un sol blanc, potent. La pols i l'aire calent ens ofega. Finalment, a les tres de la tarda arribem a la gran vall del Hadramawt, una antiga falla de 300 km de llarg, amb vegetació i cases encalcinades. Aquí, al sud, es respira un ambient diferent del del nord: la gent no porta armes, l'islamisme no és tan present i encara és important l'empremta comunista de l'antiga República Democràtica Popular, que va rebre la influència xinesa i la cubana. Per als seus habitants, el sud està més evolucionat i la vida que es fa al nord ja la tenen superada. És l'enfrontament entre el progrés i el tradicionalisme.

Avancem per la vall i arribem a un dels llocs més especials del país: Shibam del sud. És un poble del segle XVI, declarat Patrimoni de la Humanitat, que ocupa un estret rectangle d'un quilòmetre quadrat, amb cinc-cents edificis de fang d'entre sis i dotze pisos d'estil tradicionalista islàmic. Els carrers són estrets i pots trobar-hi nens jugant, però també cabres, gallines, paons, etc. Davant de la muralla, hi ha la gran llera seca d'un riu, anomenada *ramla*, paraula àrab que vol dir 'recollida d'aigües' i que es pronuncia com *rambla*. Durant la posta de sol, veurem, aquí, uns homes resant en direcció cap a la Meca.

Aquesta regió és una zona de tempestes de sorra al capvespre. La gent es refugia dins de Shibām perquè els carrers estrets queden protegits pels edificis alts.

La vall de Hadramawt és un lloc ple de vida i encant. Trobem llocs com Sayūn, amb un palmerar



de més de mil palmeres i amb grans extensions de camps de conreu, o la mística Tarim, amb més de dues-cents mesquites i amb un minaret de 50 m —el més alt del Iemen— entre cases senyoriales d'antiga influència colonial anglesa.

Seguim cap al sud i travessem Wādī Duan, una vall de 41 km, en què la llera pedregosa d'un riu sec és l'única carretera transitable. Petits pobles agrupats en els espadats de les muntanyes tenen als seus peus un gran terreny verd ple de conreus i palmeres. Pugem un estret congost i arribem a un gran i àrid altiplà, a 1.500 m d'altura, on la carretera és una simple pista de terra. No serà fins al cap d'unes hores que sortirem a una carretera asfaltada construïda pels xinesos que ens portarà a Al Mukalla, a la riba de l'oceà Índic. Seguim la costa i acampem a Bir Alí, una platja solitària al peu d'un antic volcà.

Després de deixar la costa, pugem a les muntanyes d'Ibb. El paisatge és espectacular: serres i valls totalment verdes. És una regió que té una altitud mitjana de 1.500 m i unes muntanyes de més de 3.000 m. Les valls estan conreades en terrasses i la

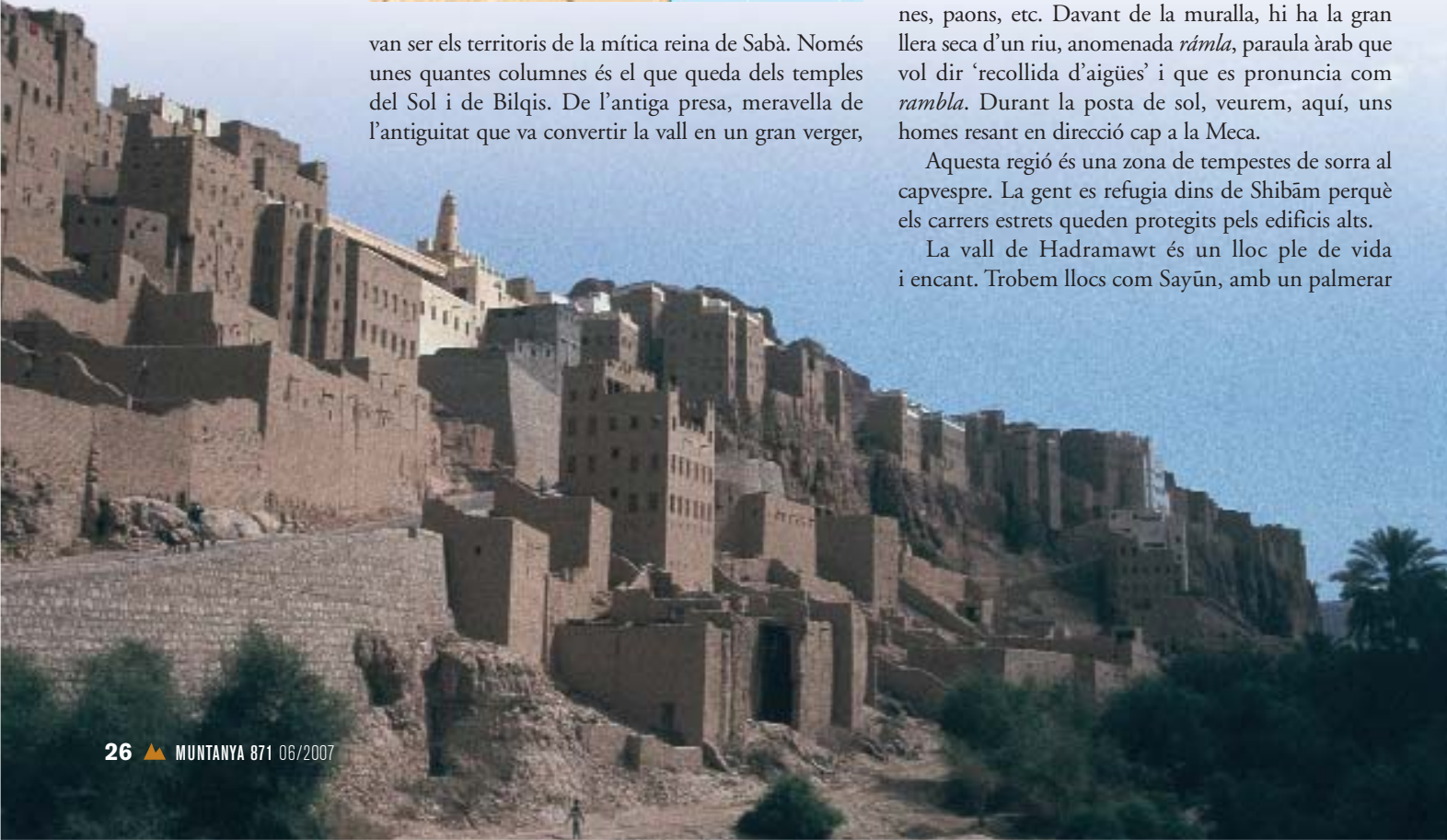
part més alta dels cims és plena d'herba i de flors. És la regió més fèrtil del país. D'aquesta zona surt gairebé la totalitat de productes agrícoles nacionals, tot i que els mitjans mecànics són escassos. És usual veure-hi camells tirant d'una arada. La zona és molt plujosa perquè els vents humits del sud, procedents de l'oceà Índic, en arribar a les grans altituds es refreden bruscament i deixen caure pluges torrencials. De maig a setembre plou cada dia a la tarda. Ibb, Ta'izz o Jibbla són localitats d'aquesta extraordinària regió. La gent, amable com la de la resta del país, gaudeix d'un nivell de vida superior al de la d'altres zones.

Ja de tornada cap a San'a, el paisatge deixa la verdor exclusiva i esdevé muntanyós i molt agrest. Hem de creuar un port de 2.750 m.

A la capital s'acaba un viatge per un país sorprenent que té un estil de vida propi de segles anteriors. El costum de portar armes no entra en contradicció amb l'amabilitat i l'hospitalitat de la gent. És un país on la voluntat de progrés i modernització és molt moderada i limitada, i topa amb el poder creixent de l'islamisme més tradicional i dels xeics tribals.

El bonic poble de Jibbla, envoltat de muntanyes.

Ens trobem amb la història més llegendària: les restes del que van ser els territoris de la mítica reina de Sabà



viatges
trekking & aventura

Gren Via 523
08011 Barcelona
tel. 934 543 702
ben@trekkingyaventura.com
www.trekkingyaventura.com

IEMEN: el país de la reina de Sabà

Bella arquitectura, paisatges muntanyencs sorprenents, gent agresta i hospitalària, deserts i pobles costaners

Un país fascinant per recórrer en 4 x 4

Sortides tot l'any. Sol·licita el nostre programa de trekking a l'Himàlala i al Karakorum